

אשמר קוצני (שמיר קוצני) - האתר הדרומי בישראל

שמואל מזר, קרן-קיימת לישראל - shmuelm@kkl.org.il

צילם: שמואל מזר

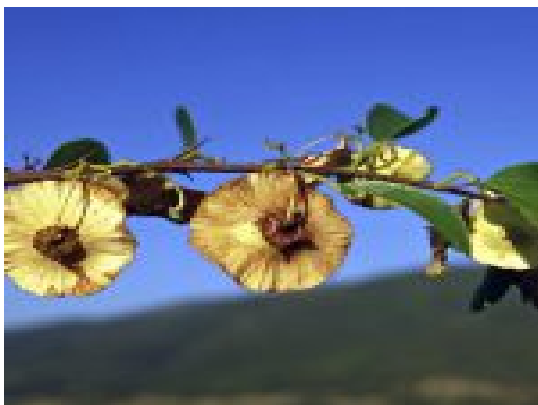
הביא לדפוס: **אבי שמידע**

תקציר: **אשמר קוצני** *Paliurus spina-christi* הוא שיח נדיר ביותר בישראל. אנו מדווחים בזאת על אתר בגליל-התחתון אשר כפי הנראה זהו האתר הדרומי בארץ, במזרח-התיכון ובעולם כולו.

=====

שיח בודד של **אשמר קוצני** התגלה בתאריך 9.11.2016 בנחל יפתחאל ליד הישוב רומת-הייב אשר בשולי עמק נטופה. למרבה ידיעתנו זהו הפרט הדרומי ביותר בישראל ובמזרח-התיכון המוכר כיום ושומה עלינו לנסות ולשמור אותו.

אשמר קוצני *Paliurus spina-christi*, הוא שיח קוצני הדומה ל**שיזף השיח** וקשה מאוד להבדיל ביניהם ממרחק (ראו בתמונות). לשניהם ענפים ערוכים בצורת זיגזג וקוצים מאונקלים בבסיס העלים. פרחיהם זהים במדויק, אך בעוד לשיזף פרי צהבהב כדורי נאכל - הרי לאשמר פרי דמוי דיסקוס.

תמונה מימין: **אשמר קוצני** בפתח "דייקת יפתחאל" ליד הכפר רומת-הייב. בית גידולו בשולי

שדות באדמת סחף הררית. צילום: ש.מזר ©

תמונה משמאל: פרי של **אשמר קוצני**, צפון יוון שם הוא שולט כשיחית "שיביליאק" לאחר

כריתה והפרעה. צילום: אבי שמידע ©

להגדלה - לחצו על התמונות

אשמר קוצני הוא מין צפוני אירו-סיבירי השולט על פני שטחים נרחבים בבלקן ויוצר שיחיות קוצניות באזורים בהם נכרת היער וקיימת בהן רעייה חזקה. בישראל הוא שיח נדיר מאוד כאשר אוכלוסיה גדולה מצויה רק בעמק החולה הצפוני מקיבוץ דן ועד הכפר ע'גר. דרומה לשם ידוע כיום על מספר שיחים ליד הישוב הררית ברכס יודפת אשר בגליל התחתון.

בתמונה מימין: עלווה ופריחה של אשמר קוצני, מעיינות נוחילה מצפון לתל דן. צילם: ש.מזר ©

במרכז: פרי יבש דמוי דיסקית של אשמר קוצני, נחל יפתחאל. צילם: שמואל מזר ©

משמאל: חברת שיזף השיח ושיזף מצוי שולטת בבסיס מתלול האון בדרום הגולן. ממרחק בלתי אפשרי להבדיל בין אשמר קוצני ושיזף

השיח ויש לחפש פרי כדי להבדיל ביניהם. צילם: ש.מזר ©

להגדלה - לחצו על התמונות

בראשית המאה הקודמת רשם הבוטנאי אהרון אהרונסון שיחי **אשמר קוצני** בשני אתרים בגליל-התחתון מהם הוא נכחד: הר-טורען הקרוב למקום המציאה נחל יפתחאל ובקעת חנניה בין הר חזון לרמה. זהרי (1980) כותב על שיחי **אשמר קוצני** ליד הכפר רומנה (יתכן מאוד שהשיח שנמצא הוא השריד האחרון של אוכלוסיה זו הזהה גם לדיווח של אהרונסון). גם מימי רון מצאה שיחי **אשמר קוצני** בסביבת רומנה בסקר בקעת נטופה בשנת 2009. בשנות השמונים של המאה הקודמת נרשמו שני אתרים נוספים ליד הר-דבורה והר קוץ אשר ככל הנראה אינם קיימים כיום. בית-גידולו של האשמר בישראל הם שולי שדות על אדמת סחף הררית ולכן הוא מועד במקומות אלה לעקירה והכחדה על ידי החקלאים. נקווה שבעקבות המציאה של האשמר בנחל יפתחאל, ישימו חובבי הטבע לב לשיחים קוצניים הנראים כמו **שיזף השיח** אך יש להם פרי שונה לחלוטין (דיסקית רקועה). האם השיח שנמצא הוא הפרט האחרון לאוכלוסיית הר-טורען - נחל יפתחאל והדרומי ביותר בעולם? אתגר לחובבי הטבע ומחפשי צמחים ומציאות.

ספרות:

אהרנסון א 1940 צמח מערב הירדן. בתוך: עזבון אהרנסון-שורת כתבים היוצאת לאור מאת אלכס ורבקה אהרנסון. אופנהיימר וואבן-ארי מ (עורכים). הוצאת קרן אהרנסון , זכרון-יעקב.

זהרי מ 1980 נופי הצומח של הארץ. עם עובד.

שמידע א ודרום ד 1992 מדריך העצים ושיחים בישראל. הוצאת כתר.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: מזר ש 2016 אשמר קוצני (שמיר קוצני) *Paliurus spina-christi*: האתר הדרומי בישראל, חדשות בוטניות, כתב-עת "כלנית" מספר 3.

[אשמר קוצני \(שמיר קוצני\) *Paliurus spina-christi*: האתר הדרומי בישראל](#)

=====